



ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007-2013



Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa



Az Apagyi Falu-rét (HUHN20041) különleges természetmegőrzési terület fenntartási terve



Nyíregyháza

2014.

Ügyfél

Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság

Együttműködő partner

E-misszió Természet- és Környezetvédelmi Egyesület

Vezető szakmai koordinátor

Dr. Magura Tibor

Szakmai koordinátor

Lesku Balázs

Olajos Péter

Vezető természettudományi szakértő

Dr. Szigetvári Csaba

Vezető agrárgazdálkodási szakértő

Tóth Sándor

Közreműködő szakértők

Bocz Renáta

Forgács Zoltán

Hauberger Júlia

Lukács Attila

Zsigó Krisztina

© Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság 2014

Ez a dokumentáció a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény értelmében szerzői jogvédelem alatt áll.
A dokumentáció nyilvános, a megfelelő hivatkozások mellett szabadon felhasználható és terjeszthető!

Tartalomjegyzék

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai	5
1.1. Név	5
1.2. Azonosító kód	5
1.3. Kiterjedés	5
1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek	5
1.4.1. Jelölő élőhelyek	5
1.4.2. Jelölő fajok	5
1.5. Érintett települések	5
1.6. Egyéb védettségi kategóriák	6
1.7. Tervezési és egyéb előírások	6
1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv	6
1.7.2. Településrendezési eszközök	6
1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek	6
1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek	6
1.7.5. Halgazdálkodási tervek	6
1.7.6. Vízgyűjtő-gazdálkodási terv	6
1.7.7. Egyéb tervek	7
2. Veszélyeztető tényezők	8
3. Kezelési feladatok meghatározása	14
3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése	14
3.2. Kezelési javaslatok	15
3.2.1. Élőhelyek kezelése	15
3.2.2. Élőhely-rekonstrukció és élőhelyfejlesztés	30
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések	30
3.2.4. Kutatás, monitorozás	31
3.2.5. Mellékletek	32
3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében	33
3.3.1. Agrártámogatások	33
3.3.2. Pályázatok	36
3.3.3. Egyéb	36
3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja	36
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök	36
3.4.2. A kommunikáció címzettjei	36
3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel	38



ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007-2013



Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve:	Apagyi Falu-rét különleges természetmegőrzési terület (kTT)
-------------------------	---

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUHN20041
--------------------------------	-----------

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	34,64 ha
--------------------------------	----------

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

1.1. Jelölő élőhelyek

- 6410 - Kékperjés láprétek meszes, tőzeges, vagy agyagbemosódásos talajokon (*Molinion caeruleae*)
- 6440 - *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei
- 7230 - Mészkedvelő üde láp- és sásrétek

Jelen levő, de a kijelölés alapjául nem szolgáló közösségi jelentőségű élőhely:

- 91E0* - Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)

*: kiemelt jelentőségű élőhelyek

1.2. Jelölő fajok

- Réti angyalgyökér (*Angelica palustris*)

Jelen levő, de a kijelölés alapjául nem szolgáló közösségi jelentőségű fajok:

- Vöröshasú unka (*Bombina bombina*)
- Mocsári teknős (*Emys orbicularis*)
- Nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*)
- Vérfű-hangyaboglárka (*Maculinea teleius*)

1.5. Érintett települések

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye: Apagy

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészeletről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet (a továbbiakban: KvVM rendelet) tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

Típus	Kód	Név	Kiterjedés	Védetté nyilvánító jogszabály száma
„Ex lege” láp	HNL253	Apagyi Falu-rét	23,08 ha	1996. LIII. tv. a természet védelméről

A tervezési terület nem érint madárvédelmi területet.

A tervezési terület a Nemzeti Ökológiai Hálózattal (NÖH) átfed.

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv

A tervezési területre természetvédelmi kezelési terv nem vonatkozik.

1.7.2. Településrendezési eszközök

- 2003. évi XXVI. Törvény az Országos Területrendezési Tervről
- Szabolcs-Szatmár-Bereg megye területrendezési terve - egyelőre tervezési fázisban
- Apagy község településszerkezeti terve - 30/2006. (VII.3.) határozat
- Apagy község szabályozási terv és helyi építési szabályzat - 9/2006. (VII.6.) rendelet

1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek

Körzeti erdőterv: Nyíregyházi erdészeti tervezési körzet második erdőterve (Érvényes: 2008.01.01 - 2017.12.31). Törzskönyvi száma: 36/2008.; kelt: 2009.június 10.

1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek

I/5. Szabolcs-Szatmár-beregi apróvadás körzet vadgazdálkodási terve. Érvényes: 2014-ig. Készítését az Országos Vadgazdálkodási Adattár koordinálta.

Napkori Erdőgazdák Zrt. (vadgazdálkodási egység kódszáma: 15-853710-1-4-1) vadgazdálkodási üzemterve. Érvényes: 2017-ig. Kelt: 2006. december 15. Jóváhagyta: Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei MGSzH, Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és Halászati Osztály.

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

Halgazdálkodási terv a területre vonatkozóan nem áll rendelkezésre.

1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv

Lónyai-főcsatorna alegység vízgyűjtő-gazdálkodási terve - Elfogadás dátuma: 2010.08.01.¹ A terv a Víz Keretirányelv keretében készült, melynek célja, hogy a felszíni és felszín alatti vizek jó állapotba kerüljenek 2015-ig. Amennyiben ezt a természeti és gazdasági lehetőségek nem teszik lehetővé 2015-ig, akkor a határidők a VKI által felkínált mentességek alapos indoklásával 2021-re, illetve 2027-re kitolhatók.

¹ Forrás: www.vizeink.hu

1.7.7. Egyéb tervek

Réti angyalgyökér (*Angelica palustris*) fajmegőrzési terve. Kiadta: KvVm Természetvédelmi Hivatal, 2006. Jóváhagyta: Dr. Persányi Miklós Környezetvédelmi és Vízügyi Miniszter, 2006.²

² Forrás: www.termeszetvedelem.hu

2. Veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M=közepes, L= kis)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A02.03	gyepterület átalakítása szántóvá	M	1	6440- <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei: A tervezési terület peremén előfordul a mocsárrétek beszántása. A szántóvá alakítás az élőhelyet megsemmisíti. A szántóművelés felhagyása után az élőhely helyreállási képessége korlátozott.
				6410-Kékperjés láprétek meszes, tőzeges, vagy agyagbemosódásos talajokon (<i>Molinion caeruleae</i>): A tervezési terület peremén előfordul a kékperjés rétek beszántása. A szántóvá alakítás az élőhelyet megsemmisíti. A szántóművelés felhagyása után az élőhely helyreállási képessége korlátozott.
A03.01	intenzív vagy intenzívebb kaszálás	M	5	6440- <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei: Egyes nedves mocsárrétek gépi kaszálása felázott talajon a talaj sérüléséhez, tömörödéséhez, a vegetáció elgyomosodásához vezet.
A03.03	kaszálás felhagyása/hiánya	H	35	6410-Kékperjés láprétek meszes, tőzeges, vagy agyagbemosódásos talajokon (<i>Molinion caeruleae</i>): Az élőhelytípus jelentős részét kaszálás hiányában becserjésedés, inváziós fajok terjedése vagy elnadásodás révén megsemmisülés fenyegeti.
				6440- <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei: Az élőhelytípus jelentős részét kaszálás hiányában becserjésedés, inváziós fajok terjedése, vagy elnadásodás révén megsemmisülés fenyegeti.
				7230-Mészkedvelő üde láp- és sásrétek: Az élőhelytípus jelentős részét kaszálás hiányában becserjésedés, inváziós fajok terjedése, vagy elnadásodás révén megsemmisülés fenyegeti.
				Réti angyalgököér (<i>Angelica palustris</i>): Kaszálás hiányában a faj jelenlegi és potenciális élőhelyeinek egy részéről a megtelepedő cserjék árnyalása, illetve az előretörő inváziós fajok és a nád konkurenciája miatt nem életképes.

A07	biocid termékek, hormonok, kemikáliák használata	M	100	6410-Kékperjés láprétek meszes, tőzeges, vagy agyagbemosódásos talajokon (<i>Molinion caeruleae</i>): A tervezési területen belül több foltban jelenlevő szántók területéről átsodródó vagy átmosódó növényvédőszeres károsíthatják a gyepek élővilágát.
				6440- <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei: A tervezési területen belül több foltban jelenlevő szántók területéről átsodródó vagy átmosódó növényvédőszeres károsíthatják a gyepek élővilágát.
				7230-Mészkedvelő üde láp- és sásrétek: A tervezési területen belül több foltban jelenlevő szántók területéről átsodródó vagy átmosódó növényvédőszeres károsíthatják a jelölő élőhely élővilágát.
H02.06	mezőgazdasági és erdészeti tevékenységből származó diffúz talajvízszennyezés	M	100	6410-Kékperjés láprétek meszes, tőzeges, vagy agyagbemosódásos talajokon (<i>Molinion caeruleae</i>): A tervezési területen belül több foltban jelenlevő szántóterületeken történő trágyázás átmosódva tápanyagterhelést okoz a jelölő élőhelyen, ami a nitrofil fajok elszaporodását, gyomosodást, az élőhely biológiai sokféleségének csökkenését, degradációját vonja maga után.
				6440- <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei: A tervezési területen belül több foltban jelenlevő szántóterületeken történő trágyázás átmosódva tápanyagterhelést okoz a jelölő élőhelyen, ami a nitrofil fajok elszaporodását, gyomosodást, az élőhely biológiai sokféleségének csökkenését, degradációját vonja maga után.
				7230-Mészkedvelő üde láp- és sásrétek: A tervezési területen belül több foltban jelenlevő szántóterületeken, történő trágyázás átmosódva tápanyagterhelést okoz a jelölő élőhelyen, ami a nitrofil fajok elszaporodását, gyomosodást, fokozódó nádasodást, az élőhely biológiai sokféleségének csökkenését, degradációját vonja maga után.
E01.01	folyamatos városiasodás	H	100	6410-Kékperjés láprétek meszes, tőzeges, vagy agyagbemosódásos talajokon (<i>Molinion caeruleae</i>): A terület környezete az elmúlt időszakban folyamatosan körbeépült lakóépületekkel, ami többféle tényezőn keresztül leromlással fenyegeti az élőhelyet.
				6440- <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei: A terület környezete az elmúlt időszakban folyamatosan körbeépült lakóépületekkel, ami többféle tényezőn keresztül leromlással fenyegeti az élőhelyet.
				7230-Mészkedvelő üde láp- és sásrétek: A terület környezete az elmúlt időszakban folyamatosan körbeépült lakóépületekkel, ami többféle tényezőn keresztül leromlással fenyegeti az élőhelyet.

H05.01	lakossági szilárd hulladék	L	2	7230-Mészkedvelő üde láp- és sásrétek: A lápi zombékosok szegélyén előforduló illegális hulladék-elhelyezés az élőhelyet károsítja.
I01	idegenhonos inváziós fajok jelenléte	H	75	6410-Kékperjés láprétek meszes, tőzeges, vagy agyagbemosódásos talajokon (<i>Molinion caeruleae</i>): A terület jelentős részén foltokban agresszíven terjedő inváziós fajok, kiemelten a magas aranyvessző (<i>Solidago gigantea</i>), kisebb mértékben a selyemkóró (<i>Asclepias syriaca</i>) és a zöld juhar (<i>Acer negundo</i>), keskenylevelű ezüstfa (<i>Eleagnus angustifolia</i>) inváziója veszélyezteti a jelölő élőhelyet. Kialakuló állományuk alatt az élőhely megsemmisülhet.
				6440- <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei: A terület jelentős részén foltokban agresszíven terjedő inváziós fajok, kiemelten a magas aranyvessző (<i>Solidago gigantea</i>), kisebb mértékben a selyemkóró (<i>Asclepias syriaca</i>) és a zöld juhar (<i>Acer negundo</i>) inváziója veszélyezteti a jelölő élőhelyet. Kialakuló állományuk alatt az élőhely megsemmisülhet.
				7230-Mészkedvelő üde láp- és sásrétek: A terület jelentős részén foltokban agresszíven terjedő inváziós fajok, kiemelten a magas aranyvessző (<i>Solidago gigantea</i>), kisebb mértékben a zöld juhar (<i>Acer negundo</i>), inváziója veszélyezteti a jelölő élőhelyet. Kialakuló állományuk alatt az élőhely megsemmisülhet.
				Réti angyalgöyökér (<i>Angelica palustris</i>): A faj élőhelyeit agresszív terjedésével közvetlenül veszélyezteti a magas aranyvessző (<i>Solidago gigantea</i>), kisebb mértékben a zöld juhar (<i>Acer negundo</i>) inváziója.
J01.01	leégés	M	10	6410-Kékperjés láprétek meszes, tőzeges, vagy agyagbemosódásos talajokon (<i>Molinion caeruleae</i>): Szándékos gyújtogatás nyomán időnként előfordul a területen a gyepek leégetése, ami elszegényedéshez, gyomosodáshoz vezet.
				6440- <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei: Szándékos gyújtogatás nyomán időnként előfordul a területen a gyepek leégetése, ami elszegényedéshez, gyomosodáshoz vezet.
				7230-Mészkedvelő üde láp- és sásrétek: Szándékos gyújtogatás nyomán időnként előfordul a területen a mocsári, lápi növényzet leégetése, ami elszegényedéshez, gyomosodáshoz vezet.

J02.03	csatornázás	H	75	6410-Kékperjés láprétek meszes, tőzeges, vagy agyagbemosódásos talajokon (<i>Molinion caeruleae</i>): A területen belvízelvezetési funkciójú csatornák, illetve több kisebb árok, szivárgó található. A természetvédelmi prioritásokkal nem összehangolt működtetés az élőhelytípus szárazodását, jellegének kedvezőtlen irányú megváltozását okozhatja.
				6440- <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei: A területen belvízelvezetési funkciójú csatornák, illetve több kisebb árok, szivárgó található. A természetvédelmi prioritásokkal nem összehangolt működtetés az élőhelytípus szárazodását, jellegének kedvezőtlen irányú megváltozását okozhatja.
				7230-Mészkedvelő üde láp- és sásrétek: A területen belvízelvezetési funkciójú csatornák, illetve több kisebb árok, szivárgó található. A természetvédelmi prioritásokkal nem összehangolt működtetés az élőhelytípus szárazodását, jellegének kedvezőtlen irányú megváltozását okozhatja.
				Réti angyalgöyökér (<i>Angelica palustris</i>): A területen belvízelvezetési funkciójú csatornák, illetve több kisebb árok, szivárgó található. A természetvédelmi prioritásokkal nem összehangolt működtetés a faj termőhelyének szárazodását, okozhatja, ami kipusztulásához vezethet.
K02.01	fajösszetétel változás, szukcesszió	H	35	6410-Kékperjés láprétek meszes, tőzeges, vagy agyagbemosódásos talajokon (<i>Molinion caeruleae</i>): Az élőhely kaszálás hiányában erőteljesen cserjésedik. A záródó cserjés alatt az élőhely megsemmisül.
				6440- <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei: Az élőhely kaszálás hiányában erőteljesen cserjésedik. A záródó cserjés alatt az élőhely megsemmisül.
				7230-Mészkedvelő üde láp- és sásrétek: Az élőhely kaszálás hiányában erőteljesen cserjésedik. A záródó cserjés alatt az élőhely megsemmisül.
				Réti angyalgöyökér (<i>Angelica palustris</i>): A faj állományainak egy részét kaszálás hiányában terjedő cserjés veszélyezteti. A záródó cserjés alatt a faj nem képes fennmaradni.

Kód	A területre kívülről ható veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M=közepes, L= kis)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A07	biocid termékek, hormonok, kemikáliák használata	M	100	6410-Kékperjés láprétek meszes, tőzeges, vagy agyagbemosódásos talajokon (<i>Molinion caeruleae</i>): A tervezési területtel határos szántók területéről átsodródó vagy átmosódó növényvédőszeres károsíthatják a gyepek élővilágát.
				6440- <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei: A tervezési területtel határos szántók területéről átsodródó vagy átmosódó növényvédőszeres károsíthatják a gyepek élővilágát.
				7230-Mészkevelő üde láp- és sásrétek: A tervezési területtel határos szántók területéről átsodródó vagy átmosódó növényvédőszeres károsíthatják a jelölő élőhely élővilágát.
H02.06	mezőgazdasági és erdészeti tevékenységből származó diffúz talajvízszennyezés	M	100	6410-Kékperjés láprétek meszes, tőzeges, vagy agyagbemosódásos talajokon (<i>Molinion caeruleae</i>): A tervezési területtel szomszédos szántóterületeken történő trágyázás átmosódva tápanyegterhelést okoz a jelölő élőhelyen, ami a nitrofil fajok elszaporodását, gyomosodást, az élőhely biológiai sokféleségének csökkenését, degradációját vonja maga után.
				6440- <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei: A tervezési területtel szomszédos szántóterületeken történő trágyázás átmosódva tápanyegterhelést okoz a jelölő élőhelyen, ami a nitrofil fajok elszaporodását, gyomosodást, az élőhely biológiai sokféleségének csökkenését, degradációját vonja maga után.
				7230-Mészkevelő üde láp- és sásrétek: A tervezési területtel szomszédos szántóterületeken történő trágyázás átmosódva tápanyegterhelést okoz a jelölő élőhelyen, ami a nitrofil fajok elszaporodását, gyomosodást, fokozódó nádasodást, az élőhely biológiai sokféleségének csökkenését, degradációját vonja maga után.

Kód	Jövőbeli valószínűsíthető veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M=közepes, L= kis)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
B01	erdőtelepítés	H	22	6410-Kékperjés láprétek meszes, tőzeges, vagy agyagbemosódásos talajokon (<i>Molinion caeruleae</i>): Az élőhely részben olyan területen található, amely erdészeti és földhivatali nyilvántartás szerint is erdő, jóllehet valójában fátlan terület. Beerdősítés esetén az élőhely megsemmisül.
				6440- <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei: Az élőhely részben olyan területen található, amely erdészeti és földhivatali nyilvántartás szerint is erdő, jóllehet valójában fátlan terület. Beerdősítés esetén az élőhely megsemmisül.
				7230-Mészkedvelő üde láp- és sásrétek: Az élőhely részben olyan területen található, amely erdészeti és földhivatali nyilvántartás szerint is erdő, jóllehet valójában fátlan terület. Beerdősítés esetén az élőhely megsemmisül.
				Réti angyalgyökér (<i>Angelica palustris</i>): A faj állománya részben olyan területen található, amely erdészeti és földhivatali nyilvántartás szerint is erdő, jóllehet valójában fátlan terület. Beerdősítés esetén az állomány megsemmisül.
M01.02	aszály és csapadékmennyiség csökkenés	H	90	6410-Kékperjés láprétek meszes, tőzeges, vagy agyagbemosódásos talajokon (<i>Molinion caeruleae</i>): Az aszály és csapadékmennyiség csökkenése az élőhelytípus szárazodását, jellegének kedvezőtlen irányú megváltozását, szélsőséges esetben az élőhely megsemmisülését okozhatja.
				6440- <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei: Az aszály és csapadékmennyiség csökkenése az élőhelytípus szárazodását, jellegének kedvezőtlen irányú megváltozását, szélsőséges esetben az élőhely megsemmisülését okozhatja.
				7230-Mészkedvelő üde láp- és sásrétek: Az aszály és csapadékmennyiség csökkenése az élőhelytípus szárazodását, jellegének kedvezőtlen irányú megváltozását, szélsőséges esetben az élőhely megsemmisülését okozhatja.
				Réti angyalgyökér (<i>Angelica palustris</i>): Az aszály és csapadékmennyiség csökkenése hatására az élőhelyek szárazodása várható, a faj természetes vízigényét nem kielégítő körülmények között erős visszaszorulásával, kipusztulásával lehet számolni.

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

Általános célkitűzések:

Az élőhelyvédelmi irányelv 4. cikkének (4) bekezdése szerint az egyes területek különös fontosságának - az angol szóhasználatból következően az úgynevezett prioritásoknak - a meghatározására alapvetően az egyes Natura 2000 területek különleges természetmegőrzési területté nyilvánítása esetében kerül sor, csakúgy, mint a természetvédelmi célkitűzések megfogalmazására. A Natura 2000 területek célkitűzései és prioritásai felkerültek a területek hivatalos Natura 2000 adatlapjaira (SDF), illetve elérhetővé tették a világhálón az állami természetvédelem hivatalos honlapján is.

A természetvédelmi célállapot:

A Natura 2000 területen a célállapot, hogy a jelölő közösségi jelentőségű élőhelyek - a 6410 kódú „kékperjés láprétek meszes, tőzeges, vagy agyagbemosódásos talajokon (*Molinion caeruleae*)”; a 6440 kódú „*Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétei”; a 7230 kódú „mészkedvelő üde láp- és sásrétek” - legalább az alapállapot-felmérés során tapasztalt nagyságban, karakterüket, az Apagyi falu-réten található természetes mozaik formájában megőrizve fennmaradjanak. A jelölő élőhelyek megőrzésével egyidejűleg a célállapot része a Natura 2000 területen található jelölő faj: a réti angyalgyökér (*Angelica palustris*) állományainak természetes élőhelyein való megőrzése.

A célállapot eléréséhez rendelt célkitűzések:

- A terület intaktságának, természetes élőhelyi sokféleségének megőrzése: a mocsárrétek, lápi, lápréti élőhelyek megőrzése szükséges, azok megóvása beszántással, erdősítéssel, fásítással, beépítéssel, vonalas létesítmények kialakításával, illegális hulladékelhelyezéssel szemben.
- A lecsapoló hatás mérséklése; a lápi élőhelyek kiemelten a jelölő élőhelyek és a réti angyalgyökér (*Angelica palustris*) számára megfelelő vízkormányzás kialakítása a területen található csatornákon, árkokon.
- A területen található gyepek fenntartása a megfelelő kaszálási/legeltetési rendszer alkalmazásával biztosítható, amely alkalmazkodik az élőhelyi sokféleséghez: A kaszált rétek (kiemelten a 6440 élőhelykódú közösségi jelentőségű élőhelytípus) esetében cél a kíméletes, kaszátlan mozaikokat meghagyó kaszálás alkalmazása, a nádasok és az inváziós fajok gyepek rovására történő terjedésének megakadályozása. Az egyéb gyeptípusoknál a kíméletes kaszálás vagy legeltetés szolgálja a természeti értékek megőrzését. A zsombékosok, tőzegesedő magassásosok (6410 élőhelykódú közösségi jelentőségű élőhelytípus) és kékperjés láprétek (7230 élőhelykódú közösségi jelentőségű élőhelytípus) megfelelő állapotban tartásához azokat kímélni kell a gépi kaszálástól, viszont cserjésedésüket szükséges megakadályozni.
- A terület belső részén található parlagokon gyommentesítő kaszálás, szárzúzás, és a gyepek helyreállítását segítő kaszálóként vagy legelőként való fenntartás indokolt.
- A réti angyalgyökér (*Angelica palustris*) termőhelyein a nádasodás, a cserjésedés, és az inváziós fajok terjedését visszaszorítását célzó, a termőhely jellegéhez igazított kíméletes beavatkozások megvalósítása a kitűzött cél.
- A korábbi gyepek, láprétek helyén kialakult jellegtelen cserjés és nádas állományokban cserjeirtással és a nád visszaszorításával szükséges helyreállítani a jelölő élőhelyeket.

- Szükséges megakadályozni az inváziós növényfajoknak a természeti értékeket veszélyeztető terjedését, ezért a területen megjelenő inváziós és tájidegen fa- cserje- és lágyszárú fajok folyamatos visszaszorításáról szükséges gondoskodni.
- A területen belül és annak peremén található szántókon kíméletes gazdálkodás kialakításával, esetleg gyep vagy erdő telepítésével indokolt gondoskodni a természetes élőhelyeket a mezőgazdasági művelésből eredő esetleges káros hatások megelőzéséről.

3.2. Kezelési javaslatok

A 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet 4.§ 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.”

A kezelési javaslatok esetében élesen el kell választani a fenntartó gazdálkodáshoz köthető, fenntartási javaslatokat, és a fejlesztési (pl. élőhelyfejlesztés) feladatokat. A fenntartó kezeléseknél már jogszabályokkal meghatározott érvényes szabályozási rendszerek is működnek. Az alább részletezett kezelési javaslatok esetében a fenntartási terv nem tér ki az élőhelykezeléssel, gazdálkodással kapcsolatos, jogszabályokban meghatározott, kötelezően betartandó előírásokra. A leírt kezelési javaslatok olyan, a természetvédelmi célkitűzések eléréséhez szükséges gazdálkodási módokat, élőhelykezelési beavatkozásokat részletez, amelyek csupán iránymutatásként szolgálnak, megvalósításuk önkéntes vállalás, egyedi finanszírozás, illetve később életbe lépő támogatási rendszer illetve jogszabályi előírás esetében elvárható.

A Natura 2000 területre vonatkozó természetvédelmi célkitűzések eléréséhez a terület egyes részei eltérő kezelést igényelnek, figyelembe véve az ott előforduló élőhelyeket, fajokat, és az ott jellemző gazdálkodási formákat. A kezelési, fenntartási, és részben az élőhelyrekonstrukciós és fejlesztési javaslatokat ezért a Natura 2000 terület egyes lehatárolt részegységeire, az úgynevezett kezelési egységekre (KE) vonatkozóan rendszerezi a fenntartási terv (a kezelési egységek térbeli elhelyezkedését a 3.2.5. melléklet térképei mutatják be). Az egyes kezelési egységekre nem vonatkoztatható élőhelyrekonstrukciós, fajvédelmi, kutatási és monitorozási javaslatokat a 3.2.2. - 3.2.4. fejezetben tárgyalja a fenntartási terv.

3.2.1. Élőhelyek kezelése (Kezelési egységek - KE)

Az Apagyi Falu-rét Natura 2000 területen az előforduló élőhelyek, fontosabb fajok és gazdálkodási módok alapján 12 kezelési egység lehatárolása indokolt, amelyek térképi megjelenítését a 3.2.5 mellékletek fejezet mutatja be. A kezelési egységek lehatárolása a 2013-ban tapasztalt természeti adottságok alapján történt, 1:10.000 alapléptékben. A térképi lehatárolás léptékét figyelembe véve a kezelési egységek határai (különösen nem mesterséges vonalat, pl. szántó, csatorna határ követő egységek esetén) nem szigorúan véve rögzítettek, hanem 10-20 méteres átmeneti sávban értelmezhetők. A kezeléseket, beavatkozásokat gyakorlati tervezésénél emellett figyelembe szükséges venni, hogy a természeti adottságok, élőhelyek spontán változásai miatt a kezelési egységek egymáshoz viszonyított határai megváltozhatnak. A fentiek alapján tehát a kezelési egységek térbeli lehatárolása a fenntartási terv gyakorlati átültetése esetén áttekinthető, iránymutató jellegű információnak tekintendő, aminek pontosítását magán a területen, az adott időszak aktuális állapotának megfelelően kell elvégezni.

KE-1 kezelési egység

A KE-1 kezelési egység a tervezési terület természeti értéket képviselő lápi élőhelyeket tartalmazó része, ahol a természeti adottságok (alapvetően a tartósan magas felszíni vízborítás) miatt érdemi gazdálkodási tevékenység nem folyik és azt a kijelölés alapjául szolgáló ott található élőhelyek és fajok nem is igénylik. Ugyanakkor környezetében inváziós fajok jelentős térhódítása tapasztalható, ami indokol bizonyos beavatkozásokat. A kezelési javaslatok alapja a terület viszonylagos bolygatatlanságának és természetes vízellátásának fenntartása, az inváziós és cserjésedési folyamatok visszaszorítása, az egyéb beavatkozások minimálisan szükséges szinten való tartása.

(1) Meghatározása: Fátlan és fás lápi, lápréti élőhelyek (zsombékosok, kékperjés rétek, magassásosok, fűzlápok) mozaikja a réti angyalgyökér (*Angelica palustris*) előfordulásával.

(2) Érintettség vizsgálata

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Lápi zsombékosok, zsombék-semlyék komplexek (B4); Kékperjés rétek és Mocsárrétek (D2xD34); Úszólápok, tözeges nádasok és télisásosok (B1b); Fűzlápok (J1a)
- Natura 2000 élőhelyek: Kékperjés láprétek meszes, tözeges, vagy agyagbemosódásos talajokon (*Molinion caeruleae*) (6410); Mészkedvelő üde láp- és sásrétek (7230); Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas köris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) (91E0*)

(3) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható.

(4) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok

A területen jelenleg érdemi gazdálkodás nem folyik. A természetvédelmi célkitűzések és a terület jellege alapján kifejezetten természetvédelmi célú beavatkozások javasolhatók. Gazdálkodási jellegű javaslatként az alábbi előírások szerinti fenntartás indokolt:

- Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos. (GY14)
- A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell. (GY28)
- Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges. (GY29)
- A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetni kell. (GY31)
- Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező. (GY107)
- Erősen fertőzött foltokat sokkoló kaszálással évente legalább háromszor kezelni kell. (GY108)
- Az inváziós és termőhely idegen fajok megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni, állományuk visszaszorításáról mechanikus védekezéssel vagy speciális növényvédő szer kijuttatásával kell gondoskodni, ezen a technológián túl egyéb vegyszerhasználat tilos. (GY115)
- Gyepterületen trágyaszarvas kialakítása tilos. (GY116)
- A területen szóró, vadetető, sózó, a vegetációs időszakban erdei rakodó létesítése tilos. (VA03)

(5) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Javasolt a kezelési egység területén a vegetációs időszak jelentős részében (február-május-júniusi) felszíni vízborítás, illetve az egész évben víztelített talaj (a talajvíz szintje nem

süllyed 30 cm alá) biztosítása. Ezért indokolt a területről a vizet elvezető, semmilyen hivatalos nyilvántartásban nem szereplő árkon vízviiszatartás biztosítása, vagy annak teljes megszüntetése.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

A kezelési egység területén az erdőtelepítés nem javasolható.

(7) Kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

A kezelési egység területén a kezelés fő feladata a 7230 élőhelytípusnak megfelelő zombékos, a 6410 élőhelytípusnak megfelelő kékperjés rétek, a 91E0 élőhelytípusba tartozó fűzlápok természetes mozaikjának és a réti angyalgyökér (*Angelica palustris*) populáció fenntartása. Ennek elsődleges biztosítója a megfelelő vízellátás. Megfelelő vízellátás esetén az élőhelytípus kedvezőtlen irányú megváltozásának (inváziós fajok terjedése, cserjésedés-erdősödés) kockázata csökkenthető. A kezelési egység területe, zombékos jellege és tözeges, a vegetációs időszak nagy részében vízborított vagy víztelített talaja miatt a természetes élőhelyek sérülésének kockázata nélkül nem legeltethető és géppel nem kaszálható. A kezelési javaslatok azt is figyelembe veszik, hogy a terület egy része a közösségi jelentőségű lepkefaj, a vérfű-hangyaboglárka (*Maculinea teleius*) tápnövényének is élőhelye. Fenntartása szempontjából a kaszálás csak az inváziós fajok, valamint a cserjék visszaszorítása miatt szükséges.

KE-2 kezelési egység

A KE-2 kezelési egységhez meglehetősen jellegtelen vagy gyomos, inváziós fajokkal fertőzött mocsári-lápi élőhelyek tartoznak, ahol jelenleg gazdálkodás - még a kaszálásra alkalmas kisebb gyeptöredékeken sem - érdemben nem folyik; a terület nagy része arra alkalmatlan. A kezelési javaslatok gazdálkodási tevékenységet nem irányoznak elő, azonban a természetvédelmi célok megvalósításához aktív beavatkozások javasolhatók.

(1) Meghatározása: Elgyomosodott, alacsony vagy közepes természetességű mocsári-lápi élőhelyek.

(2) Érintettség vizsgálata

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek (OA); Jellegtelen üde gyepek és Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek (OBxOA); Jellegtelen üde gyepek és Lágyszárú évelő özőnfajok állományai (OBxOD); Mocsárrétek és Jellegtelen üde gyepek (D34xOB); Nem zombékoló magassárrétek és Mocsárrétek (B5xD34); Üde és nedves cserjések (P2a)
- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Öshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők (RB); Nem öshonos fajú ültetett facsoportok, erdősávok és fasorok (S7)
- Natura 2000 élőhelyek: *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440)

(3) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható. A terület peremén jelenleg is tapasztalható kisebb beszántásokat szükséges kiküszöbölni.

(4) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok

A területen jelenleg érdemi gazdálkodás nem folyik. A természetvédelmi célkitűzések és a terület jellege alapján kifejezetten természetvédelmi célú beavatkozások javasolhatók. Gazdálkodási jellegű javaslatként az alábbi előírások szerinti fenntartás indokolt:

- A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező öshonos cserjék megőrzésére törekedni kell. (GY28)

- Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges. (GY29)
- A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetni kell. (GY31)
- Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező. (GY107)
- Erősen fertőzött foltokat sokkoló kaszálással évente legalább háromszor kezelni kell. (GY108)
- Az inváziós és termőhely idegen fajok megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni, állományuk visszaszorításáról mechanikus védekezéssel vagy speciális növényvédő szer kijuttatásával kell gondoskodni, ezen a technológián túl egyéb vegyszerhasználat tilos. (GY115)
- A területen szóró, vadetető, sózó, a vegetációs időszakban erdei rakodó létesítése tilos. (VA03)

(5) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

A kezelési egység magasabb fekvésű, kevésbé vízállásos részein javasolható a cserjeirtás, valamint a nád és magaskórós zavarástűrő fajok évi kétszeri, vegetációs időszakban végzett kaszálással történő visszaszorítása, a gyepek ilyen módon történő helyreállítása. A lápi élőhelyek állapotának javítása céljából indokolt a területről a vizet elvezető árkon vízvisszatartás biztosítása.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

A kezelési egység területén az erdőtelepítés nem javasolható.

(7) Kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

A kezelési egység területén található élőhelyek jelenleg nagyrészt gyomos, vagy legalábbis gyomosodó állapotúak, és különösen az inváziós fajok magas aránya miatt a Natura 2000 terület jobb természeti állapotú részeit is veszélyeztetik. Elsődleges cél ezért az inváziós fajok és a gyomosodás terjedésének visszaszorítása. Az élőhelyek jelenlegi állapota rendszeres gazdálkodási tevékenységet (kaszálás, legeltetés) nem tesz lehetővé, a kezelés elsősorban célzott természetvédelmi beavatkozások keretében képzelhető el. Egy esetleges élőhelyrekonstrukciót követően (lehetőség szerinti vízvisszatartást, valamint a nád és az inváziós fajok nagyobb területéről való visszaszorítása) esély mutatkozik a rendszeresebb gazdálkodásra alkalmas, természeti értékekben gazdagabb lápréti élőhelyek részleges helyreállítására.

KE-3 kezelési egység

A KE-3 kezelési egység kaszálás és legeltetés hiányában rendkívül erősen cserjésedő lápréti jellegű gyepeket tartalmaz, ahol az inváziós fajok terjedése is problémát jelent. A kezelési egység területén jelenleg gazdálkodási tevékenység csak nagyon korlátozottan végezhető, de megfelelő élőhelyrekonstrukciót (elsődlegesen cserjeirtást) követően a kaszálóként való fenntartás indokolt. A kezelési javaslatok középpontjában a kaszálósos használat helyreállítása van.

(1) Meghatározása: Erősen elcserjésedett fajgazdag, lápréti jellegű gyepek.

(2) Érintettség vizsgálata

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Mocsárrétek és Patakparti és lápi magaskórósok (D34xD5); Nem zsombékoló magassárrétek (B5); Üde és nedves cserjések (P2a)

- Natura 2000 élőhelyek: Kékperjés láprétek meszes, tőzeges, vagy agyagbemosódásos talajokon (*Molinion caeruleae*) (6410); *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440)

(3) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható. A terület peremén jelenleg is tapasztalható kisebb beszántásokat szükséges kiküszöbölni.

(4) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok

A területen jelenleg érdemi gazdálkodás nem folyik. Megfelelő élőhelyrekonstrukciós beavatkozást (alapvetően cserjeirtást) követően ugyanakkor a terület kaszálóként kíméletes módon hasznosítható. Gazdálkodási jellegű javaslatként az alábbi előírások szerinti fenntartás indokolt:

- Felülvetés nem megengedett. (GY01)
- Tárcsázás nem megengedett. (GY10)
- Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos. (GY14)
- A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell. (GY28)
- Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges. (GY29)
- A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket cserjefoltokat a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetni kell. (GY31)
- A gyepterületen előforduló őshonos hagyasfák, hagyasfa csoportok (delelő fák), valamint cserjés foltok eltávolítása nem megengedett. (GY33)
- A legeltetés tilos. (GY35)
- A gyepet évente csak egyszer lehet kaszálni. (GY80)
- A szénát a kaszálást követő 2 héten belül össze kell gyűjteni és eltávolítani a területről, vagy sávokban elégetni. (GY86)
- A gyepterület kaszálása, szárazítása esetén min. 10 cm-es fűtarló biztosítása. (GY92)
- Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező. (GY107)
- Erősen fertőzött foltokat sokkoló kaszálással évente legalább háromszor kezelni kell. (GY108)
- Az inváziós és termőhely idegen fajok megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni, állományuk visszaszorításáról mechanikus védekezéssel vagy speciális növényvédő szer kijuttatásával kell gondoskodni, ezen a technológián túl egyéb vegyszerhasználat tilos. (GY115)
- Gyepterületen trágyaszarvas kialakítása tilos. (GY116)
- A területen szóró, vadetető, sózó, a vegetációs időszakban erdei rakodó létesítése tilos. (VA03)

(5) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

A kezelési egység területének több mint felét kitevő zárt, jellegtelen cserjések visszaszorítása szükséges, és azok helyén kaszálásos használattal a gyep visszatelepedését szükséges elősegíteni. Az élőhelyrekonstrukció kívánatos eredménye, hogy a fás növényzet a kezelési egység területének legfeljebb 5-10%-át tegye ki.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

A kezelési egység területén az erdőtelepítés nem javasolható.

(7) Kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

A kezelési egység területén a kezelés fő feladata az ott található magas természetességű gyepek megőrzése azok kaszálásos használatával. Külön beavatkozást igényel a kezelési egység területének nagy részét kitevő jellegtelen cserjés növényzet, valamint az inváziós növények visszaszorítása. Esetleges élőhelyrekonstrukciót követően a gazdálkodásra is alkalmassá váló gyepeken a rendszeres, kíméletes kaszálásos használat alkalmas az élőhelyek fenntartására.

KE-4 kezelési egység

A KE-4 kezelési egységhez jelenleg is kaszálással hasznosított, láprét jellegű gyepek tartoznak. A kezelési javaslatok középpontjában az élőhelyek további, a jelenleginél kíméletesebb kaszálásának folytatása áll.

(1) Meghatározása: Kaszálóként használt mocsárrétek, lápréti-lápi magaskórós jellegű gyepek.

(2) Érintettség vizsgálata

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Mocsárrétek (D34); Mocsárrétek és Patakparti és lápi magaskórósok (D34xD5); Nem zombékoló magassárrétek és Mocsárrétek (B5xD34); Mocsárrétek és Jellegtelen üde gyepek (D34xOB); Mocsárrétek és Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek (D34xOA)
- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok (RA); Nem őshonos fajú ültetett facsoportok, erdősávok és fasorok (S7)
- Natura 2000 élőhelyek: Kékperjés láprétek meszes, tőzeges, vagy agyagbemosódásos talajokon (*Molinion caeruleae*) (6410); *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440)

(3) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható. A terület peremén jelenleg is tapasztalható kisebb beszántásokat szükséges kiküszöbölni.

(4) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok

A gyepek esetén kötelezően betartandó előírásként a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X.18.) Korm. rend. előírásait szükséges alapul venni. A kezelési javaslatok célja a kaszálóként való kíméletes fenntartás biztosítása. Gazdálkodási jellegű javaslatként az alábbi előírások szerinti fenntartás indokolt:

- Felülvetés nem megengedett. (GY01)
- Tárcsázás nem megengedett. (GY10)
- Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos. (GY14)
- A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell. (GY28)
- A gyepterületen előforduló őshonos hagyásfák, hagyásfa csoportok (delelő fák), valamint cserjés foltok eltávolítása nem megengedett. (GY33)
- A legeltetés tilos. (GY35)
- A gyepeket évente csak egyszer lehet kaszálni. (GY80)
- A szénát a kaszálást követő 2 héten belül össze kell gyűjteni és eltávolítani a területről, vagy sávokban elégetni. (GY86)
- Mozaikos kaszálás folytatása, egybefüggő kaszált terület nem haladhatja meg az 5 ha-t, vagy a terület 30%-át. A kaszálások között legalább 1 hétnek el kell telnie. (GY91)

- A gyepterület kaszálása, szárazítása esetén min. 10 cm-es fűtarló biztosítása. (GY92)
- Az inváziós és termőhely idegen fajok megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni, állományuk visszaszorításáról mechanikus védekezéssel vagy speciális növényvédő szer kijuttatásával kell gondoskodni, ezen a technológián túl egyéb vegyszerhasználat tilos. (GY115)
- Gyepterületen trágyaszarvas kialakítása tilos. (GY116)
- A területen szóró, vadetető, sózó, a vegetációs időszakban erdei rakodó létesítése tilos. (VA03)

(5) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhelyrekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

A kezelési egység területén az erdőtelepítés nem javasolható.

(7) Kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

A kezelési egység területén található gyepek esetében az évi egyszeri, kíméletes módon végzett, kaszátlan foltokat hagyó, nem egy táblában végzett kaszálás megfelelően biztosítja az élőhely jelenleg is magas természetességű állapotának fenntartását.

KE-5 kezelési egység

A KE-5 kezelési egység a tervezési terület lápi jellegű, magas természeti értéket képviselő része, ahol az élőhelyi adottságok (alapvetően a tartósan magas felszíni vízborítás) miatt érdemi gazdálkodási tevékenység nem folyik és azt a kijelölés alapjául szolgáló ott található élőhelyek és fajok nem is igénylik. A terület sajátossága, hogy bár az erdészeti nyilvántartásban üzemtervezett erdőként szerepel, valójában fás növényzettel igen gyengén fedett, és termőhelyi sajátosságai alapján erdőművelésre csak rendkívül korlátozottan alkalmas. A kezelési javaslatok alapja a terület viszonylagos bolygatatlanságának fenntartása, a beavatkozások - inváziós fajok és cserjésedés visszaszorítása - minimálisan szükséges szinten való tartása.

(1) Meghatározása: Lápi zombékosok, tözegesedő magassásosok és a velük mozaikoló fás és fátlan lápi-mocsári élőhelyek.

(2) Érintettség vizsgálata

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Nem zombékoló magassásrétek és Lápi zombékosok, zombék-semlyék komplexek (B5xB4); Lápi zombékosok, zombék-semlyék komplexek és Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek (B4xOA); Nem zombékoló magassásrétek (B5); Kékperjés rétek (D2); Patakparti és lápi magaskórósok (D5); Patakparti és lápi magaskórósok és Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek (D5xOA)
- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok (RA)
- Natura 2000 élőhelyek: Kékperjés láprétek meszes, tözeges, vagy agyagbemosódásos talajokon (*Molinion caeruleae*) (6410); Mészkedvelő üde láp- és sásrétek (7230)

(3) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható.

(4) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok

A területen jelenleg érdemi gazdálkodás nem folyik, és azt jelenlegi állapota nem is indokolja.

Gazdálkodási jellegű javaslatként az alábbi előírások szerinti fenntartás indokolt:

- A fával nem, vagy gyengén fedett területek (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó) egyéb részlet szerinti lehatárolása (szükség esetén az erdőrészlet megosztásával). (E11)
- Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos. (GY14)
- Legeltetés és kaszálás tilos, a területet kezeletlenül kell fenntartani (GY21)
- A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell. (GY28)
- Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges. (GY29)
- A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket cserjefoltokat a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetni kell. (GY31)
- A gyepterületen előforduló őshonos hagyasfák, hagyasfa csoportok (delelő fák), valamint cserjés foltok eltávolítása nem megengedett. (GY33)
- Az inváziós és termőhely idegen fajok megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni, állományuk visszaszorításáról mechanikus védekezéssel vagy speciális növényvédő szer kijuttatásával kell gondoskodni, ezen a technológián túl egyéb vegyszerhasználat tilos. (GY115)
- Gyepterületen trágyaszarvas kialakítása tilos. (GY116)
- A területen szóró, vadetető, sózó, a vegetációs időszakban erdei rakodó létesítése tilos. (VA03)

(5) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

A lápi élőhelyek állapotának javítása céljából indokolt a területről a vizet elvezető árkon vízvisszatartás biztosítása.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

A kezelési egység területének nem erdő művelési ágba tartozó részein az erdőtelepítés nem javasolható.

Ezen túl javasolt a kezelési egység területének erdő művelési ágba eső részeinek - a tényleges helyzetet tükröző - művelés alól kivett művelési ágba (mocsár, vízállás) való átsorolása, vagy mint fával nem, vagy gyengén fedett terület egyéb részlet szerinti lehatárolása (szükség esetén az erdőrészlet megosztásával).

(7) Kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

A kezelési egység területén a kezelés fő feladata a zsombékos, zsombékossal kékperjés, lápi magaskórós egyéb lápi-mocsári élőhelyek megfelelő állapotának fenntartása. Ennek elsődleges biztosítója a megfelelő vízellátás. Megfelelő vízellátás esetén az élőhelytípus kedvezőtlen irányú megváltozásának (inváziós fajok terjedése, cserjésedés-erdősödés) kockázata alacsony. A kezelési egység területe zsombékos jellege és tözeges, a vegetációs időszak nagy részében vízborított vagy víztelített talaja miatt a természetes élőhelyek sérülésének kockázata nélkül nem kaszálható; fenntartása szempontjából a kaszálás egyébként sem szükséges. A kezelési egység területén annak jellege miatt a legeltetés is csak igen korlátozottan lehetséges; az élőhelyek fenntartása szempontjából a legeltetés nem szükséges. A kezelési javaslatok azt is figyelembe veszik, hogy a terület egy része a közösségi jelentőségű lepkefaj, a vérfü-hangyaboglárka (*Maculinea teleius*) tápnövényének is élőhelye. A fenntartás szempontjából a cserjésedés és az inváziós fajok terjedésének megelőzése elsődleges.

KE-6 kezelési egység

A KE-6 kezelési egység területén inváziós fajokkal erősen fertőzött gyomos mocsári vegetáció található. A terület sajátossága, hogy bár az erdészeti nyilvántartásban üzemtervezett erdőként szerepel, valójában fás növényzettel igen gyengén fedett, bár termőhelyi sajátosságai alapján erdőművelésre részben alkalmas. A kezelési javaslatok elsődleges célja az inváziós fajok terjedésének visszafogása. Esetleges élőhelyrekonstrukció esetén a kezelési egység területén erdősítés, vagy a későbbiekben gyepeként (kaszáló, legelő) való hasznosítás javasolható.

(1) Meghatározása: Inváziós fajokkal erősen fertőzött gyomos mocsári vegetáció.

(2) Érintettség vizsgálata

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek (OA); Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek és Üde és nedves cserjések és Nem őshonos fajú ültetett facsoportok, erdősávok és fasorok (OAxP2axS7)
- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok (RA); Nem őshonos fajú ültetett facsoportok, erdősávok és fasorok (S7)
- Natura 2000 élőhelyek: a kezelési egység területén nincsenek

(3) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható. A terület permén jelenleg is tapasztalható kisebb beszántásokat szükséges kiküszöbölni.

(4) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok

A területen jelenleg érdemi gazdálkodás nem folyik. Gazdálkodási szempontból két - a természetvédelmi célkitűzéseknek egyaránt megfelelő - alternatíva lehetséges. Egyik lehetőség a terület erdősítése. Másik lehetőség, hogy megfelelő élőhelyrekonstrukciós beavatkozást (alapvetően cserjeirtást) követően a terület kaszálóként vagy legelőként kíméletes módon hasznosítható. Utóbbi esetben a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X.18.) Korm. rend. előírásait szükséges alapul venni, amelyekben túl gazdálkodási jellegű javaslatként az alábbi előírások szerinti fenntartás indokolt:

- A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell. (GY28)
- Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges. (GY29)
- A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetni kell. (GY31)
- Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező. (GY107)
- Erősen fertőzött foltokat sokkoló kaszálással évente legalább háromszor kezelni kell. (GY108)
- Az inváziós és termőhely idegen fajok megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni, állományuk visszaszorításáról mechanikus védekezéssel vagy speciális növényvédő szer kijuttatásával kell gondoskodni, ezen a technológián túl egyéb vegyszerhasználat tilos. (GY115)
- A területen szóró, vadetető, sózó, a vegetációs időszakban erdei rakodó létesítése tilos. (VA03)

(5) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Élőhelyrekonstrukciós beavatkozásként két alternatíva javasolható a kezelési egység területén:

- őshonos fajokkal történő erdőtelepítés, fásítás;
- cserjeirtás, valamint a nád és magaskórós zavarástűrő fajok évi kétszeri, vegetációs időszakban végzett kaszálással történő visszaszorítása, a gyepek ilyen módon történő helyreállítása.

A fenti élőhelyrekonstrukciós alternatívák mellett a lápi élőhelyek állapotának javítása céljából indokolt a területről a vizet elvezető árkon vízvisszatartás biztosítása.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

A kezelési egység területén az erdőtelepítés kizárólag tájhonos fajokkal javasolható, lehetőség szerint elegyes, többfajú célállományként. A környező lapterületek vízellátásának megőrzése érdekében kerülendő a magas vízfelhasználású fajok nagy arányban történő alkalmazása.

(7) Kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

A kezelési egység területén található élőhelyek jelenleg igen gyomos állapotúak, és különösen az inváziós fajok magas aránya miatt a Natura 2000 terület jobb természeti állapotú részeit is veszélyeztetik. Elsődleges cél ezért az inváziós fajok és a gyomosodás terjedésének visszaszorítása. Az élőhelyek jelenlegi állapota rendszeres gazdálkodási tevékenységet (kaszálás, legeltetés) nem tesz lehetővé, a kezelés elsősorban célzott természetvédelmi beavatkozások keretében képzelhető el. Egy esetleges élőhelyrekonstrukciót követően (lehetőség szerinti vízvisszatartást, valamint a cserjék és inváziós fajok nagyobb területről való visszaszorítása) esély mutatkozik a rendszeresebb gazdálkodásra alkalmas, természeti értékekben gazdagabb gyepek részleges helyreállítására.

KE-7 kezelési egység

A KE-7 kezelési egység korábbi bolygatás, valamint kaszálás és legeltetés hiányában erősen elcserjésedett, gyomos gyepeket foglal magába. A terület sajátossága, hogy bár az erdészeti nyilvántartásban üzemtervezett erdőként szerepel, valójában fás növényzettel igen gyengén fedett, és termőhelyi sajátosságai alapján erdőművelésre csak részben alkalmas. A kezelés elsődleges célja a kaszálással vagy legeltetéssel történő rendszeres használat révén a gyepek helyreállítása.

(1) Meghatározása: Erősen cserjésedett gyomos és jellegtelen gyepek, kisebb jellegtelen mocsaras foltokkal.

(2) Érintettség vizsgálata

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Jellegtelen üde gyepek (OB); Jellegtelen üde gyepek és Mocsárrétek és Üde és nedves cserjések (OBxD34xP2a); Jellegtelen üde gyepek és Üde és nedves cserjések (OBxP2a); Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek és Jellegtelen üde gyepek (OAxOB); Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek és Jellegtelen üde gyepek és Üde és nedves cserjések (OAxOBxP2a)
- Natura 2000 élőhelyek: *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440)

(3) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható. A terület peremén jelenleg is tapasztalható kisebb beszántásokat szükséges kiküszöbölni.

(4) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok

A területen jelenleg érdemi gazdálkodás nem folyik. Megfelelő élőhelyrekonstrukciós

beavatkozást (alapvetően cserjeirtást) követően ugyanakkor a terület kaszálóként, legelőként kíméletes módon hasznosítható. Gazdálkodási jellegű javaslatként az alábbi előírások szerinti fenntartás indokolt:

- Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos. (GY14)
- Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás. (GY22)
- A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell (GY28)
- Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges. (GY29)
- A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságának be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetni kell. (GY31)
- A gyepterületen előforduló őshonos hagyasfák, hagyasfa csoportok (delelő fák), valamint cserjés foltok eltávolítása nem megengedett. (GY33)
- A terület túllegeltetése tilos. (GY36)
- A legeltetés április 24. és október 31. között lehetséges. (GY45)
- A gyeptet évente legfeljebb kétszer lehet kaszálni. (GY82)
- A gyepterület kaszálása, szárzúzása esetén min. 10 cm-es fűtarló biztosítása. (GY92)
- Az inváziós és termőhely idegen fajok megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni, állományuk visszaszorításáról mechanikus védekezéssel vagy speciális növényvédő szer kijuttatásával kell gondoskodni, ezen a technológián túl egyéb vegyszerhasználat tilos. (GY115)
- Gyepterületen trágyaszarvas kialakítása tilos. (GY116)
- A területen szóró, vadetető, sózó, a vegetációs időszakban erdei rakodó létesítése tilos. (VA03)

(5) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

A kezelési egység jeelntős részét kitevő záródó vagy zárt, jellegtelen cserjések visszaszorítása szükséges, és azok helyén kaszálásos vagy legeltető használat a gyept visszatelepedését szükséges elősegíteni. Az élőhelyrekonstrukció kívánatos eredménye, hogy a fás növényzet a kezelési egység területének legfeljebb 5-10%-át tegye ki.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

A kezelési egység területén erdőtelepítés nem javasolható.

Ezen túl javasolt a fával nem, vagy gyengén fedett terület egyéb részlet szerinti lehatárolása (szükség esetén az erdőrészlet megosztásával).

(7) Kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

A kezelési egység területén a kezelés fő feladata az ott található gyepek további cserjésedésének, gyomosodásának megakadályozása legeltetéses vagy kaszálásos használat révén. A területen található gyepek különösebben érzékeny természeti értéket nem tartalmaznak, a kaszálás és legeltetés tekintetében a Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó általános előírásokon túl speciális szabályozásra nincs szükség. Külön beavatkozást igényel a kezelési egység területének jelentős részét kitevő jellegtelen cserjés növényzet, visszaszorítása.

KE-8 kezelési egység

A KE-8 kezelési egység területén a Natura 2000 terület nagy részét kitevő lápi típusú élőhelyeknél magasabb térszínen fekvő, központi elhelyezkedésű területet foglalja magában, amelyet korábban szántóként használtak, ám az utóbbi 6 évben spontán gyeptedéssel inváziós fajokkal erősen fertőzött jellegtelen gyept alakult ki rajta. A kezelés elsődleges célja a

kaszálással vagy legeltetéssel történő rendszeres használat révén kevéssé gyomos gyepek helyreállítása. Alternatív lehetőségként, amennyiben a gyepeként való hasznosítás nem megoldható, a terület őshonos fafajokkal való erdősítése is javasolható.

(1) Meghatározása: Korábbi szántók helyén kialakult gyomos növényzetű parlagok.

(2) Érintettség vizsgálata

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek (OC); Jellegtelen üde gyepek és Lágyszárú évelő özönfajok állományai (OBxOD)
- Natura 2000 élőhelyek: a kezelési egység területén nincsenek

(3) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható.

A területen őshonos fákból álló facsoportok, delelő fák kialakítása javasolható.

(4) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok

A területen jelenleg legeltetéssel, kaszálással történő gazdálkodás folyik. A gyepek esetén kötelezően betartandó előírásként a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X.18.) Korm. rend. előírásait szükséges alapul venni. A kezelési javaslatok alapja a területet fenntartó gazdálkodás (kaszálás, legeltetés) folytatása a természeti értékek védelmét figyelembe vevő korlátozásokkal. Gazdálkodási jellegű javaslatként az alábbi előírások szerinti fenntartás indokolt:

- Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos (GY14)
- Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás. (GY22)
- A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell (GY28)
- A terület túllegeltetése tilos. (GY36)
- A legeltetés április 24. és október 31. között lehetséges. (GY45)
- A gyepek évente legfeljebb kétszer lehet kaszálni. (GY82)
- A gyepterület kaszálása, szárzúzása esetén min. 10 cm-es fűtarló biztosítása. (GY92)
- Az inváziós és termőhely idegen fajok megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni, állományuk visszaszorításáról mechanikus védekezéssel vagy speciális növényvédő szer kijuttatásával kell gondoskodni, ezen a technológián túl egyéb vegyszerhasználat tilos. (GY115)
- Gyepterületen trágyaszarvas kialakítása tilos. (GY116)
- A területen szóró, vadetető, szózó, a vegetációs időszakban erdei rakodó létesítése tilos. (VA03)

(5) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

A terület rendszeres legeltetéses, illetve kaszálásos használata egyben az élőhely rekonstrukcióját is szolgálja. Amennyiben a gyepeként való hasznosítás nem megoldható, alternatív élőhelyrekonstrukciós beavatkozásként a kezelési egység területén javasolható őshonos fafajokból történő erdőtelepítés.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

A kezelési egység területén - amennyiben a gyepeként való hasznosítás nem megoldható - az erdőtelepítés kizárólag tájhozonyos fafajokkal javasolható, lehetőség szerint elegyes, többfajú célállományként. Erdőtelepítés esetén a környező lapterületek vízellátásának megőrzése érdekében kerülendő a magas vízfelhasználású fafajok nagy arányban történő alkalmazása.

(7) Kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

A kezelési egység területén található parlagterületeken kezelés hiányában gyomos, jelentős részben inváziós fajokkal borított vegetáció alakult ki. A rendszeres legeltetéssel, illetve kaszálással biztosítható egy közepes természeti állapotú füves élőhely kialakulása, amelyben inváziós nem jelent veszélyt a környező értékesebb lápi területekre. A területen található élőhelyek különösebben érzékeny természeti értéket nem tartalmaznak, a kaszálás és legeltetés tekintetében a Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó általános előírásokon túl speciális szabályozásra nincs szükség.

KE-9 kezelési egység

A KE-5 kezelési egység alapvetően őshonos fafajú, erdőszerűen záródott kisebb fás állományokat foglal magába, melyek a Natura 2000 terület élőhelyi sokfélesége és tájképi megjelenése tekintetében meghatározóak. A kezelési javaslatok alapja a terület inváziós fajoktól való védelme és viszonylagos bolygatatlanságának fenntartása, a beavatkozások minimálisan szükséges szinten való tartása.

(1) Meghatározása: Kis kiterjedésű, alapvetően őshonos fafajú, időszakos vízborítású, erdőszerűen záródott fás foltok.

(2) Érintettség vizsgálata

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők (RB); Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok (RA)
- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Állóvizek (U9)
- Natura 2000 élőhelyek: a kezelési egység területén nincsenek

(3) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása), nem javasolható.

(4) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok

A területen jelenleg érdemi gazdálkodás nem folyik, és azt jelenlegi állapota nem is indokolja. Gazdálkodási jellegű javaslatként az alábbi előírások szerinti fenntartás indokolt:

- Az inváziós és termőhely idegen fajok megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni, állományuk visszaszorításáról mechanikus védekezéssel vagy speciális növényvédő szer kijuttatásával kell gondoskodni, ezen a technológián túl egyéb vegyszerhasználat tilos. (GY115)
- A táj- és termőhelyoncos fafajú faállomány tarvágásos véghasználatokor csak mikrotarvágások (az összefüggő vágásterület legfeljebb 0,25 ha) végezhetőek úgy, hogy a felújítás alatt álló részterületek összege a részlet területének 35%-át ne haladja meg. (E32)
- Fakitermelés csak augusztus 15. és február 1. között végezhető. (E44)
- A területen szóró, vadetető, sózó, a vegetációs időszakban erdei rakodó létesítése tilos. (VA03)

(5) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhelyrekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

A kezelési egység területén az őshonos fás növényzet fenntartása indokolt.

(7) Kezelési, fenntarási javaslatok indoklása

A kezelési egység területén a spontán kialakulású, részben idős fákból álló, természetesen strukturált törékeny fűz (*Salix fragilis*) és fehér/szürke nyár (*Populus alba*, *Populus x canescens*) állományok az élőhelyi sokféleség és táji érték szempontjából jelentősek. Állományukat elsődlegesen a tájidegen fajok, kiemelten a zöld juhar (*Acer negundo*) agresszív terjedése, és az illegális illetve szakszerűtlen fakitermeléssel szemben szükséges megvédeni.

KE-10 kezelési egység

A KE-10 kezelési egység kisebb kiterjedésű szántóként használt területeket foglal magában. Az ezeken folyó gazdálkodás potenciális veszélyforrást jelent a környező természetközeli élőhelyekre. A kezelési javaslatok a veszélyeztető hatás mérséklését szolgálják.

(1) Meghatározása: Szántóként hasznosított területek lápok és gyepek peremén.

(2) Érintettség vizsgálata

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák (T1)
- Natura 2000 élőhelyek: a kezelési egység területén nincsenek

(3) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

Gazdálkodáshoz nem köthető jellegű kezelési, fenntartási javaslatok a kezelési egységre vonatkozóan nem merülnek fel.

(4) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok

A kezelési egység területén a természetvédelmi célkitűzéseket leginkább a terület gyeppe, vagy erdővé alakítása (élőhelyrekonstrukció) szolgálja. Amennyiben az nem megvalósítható, a további szántóföldi gazdálkodáshoz kötődően az alábbi előírások szerinti fenntartás javasolt:

- Kizárólag környezetkímélő besorolású növényvédő szerek alkalmazása engedélyezett. (SZ19)
- Tápanyag-utánpótlást csak szerves trágyával lehet végezni. (SZ37)

(5) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Javasolt a szántóterületek fásítása, erdősítése őshonos fafajokkal. Alternatív élőhelyrekonstrukciós beavatkozásként javasolható a területek füves élőhelyé alakítása, majd kaszálóként vagy legelőként történő hasznosítása.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

A kezelési egység területén az erdőtelepítés kizárólag tájhonos fafajokkal javasolható, lehetőség szerint elegyes, többfajú célállományként. Erdőtelepítés esetén a környező lápterületek vízellátásának megőrzése érdekében kerülendő a magas vízfelhasználású fafajok nagy arányban történő alkalmazása.

(7) Kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

A kezelési egység területén található szántóföldi kultúrák vegyszeres kezelése és műtrágyázása a szomszédos gyepek élővilágát átsodródás, átmosódás révén veszélyezteti. A növényvédelmi vegyszerek hatására a szomszédos gyepek érzékeny élőlényei károsodhatnak. A műtrágya átmosódás hatására nitrogénkedvelő gyomfajok szaporodhatnak el, ami a ritka specialista fajok visszaszorulásához vezethet. Indokolt ezért a szántók környezetkímélő módon való művelése, és lehetőség szerint azok őshonos fafajjal történő fásítása vagy gyeppe alakítása.

KE-11 kezelési egység

A KE-11 kezelési egység nem őshonos fafajú, nem természetközeli állapotú faállományokat foglal magába. A kezelési javaslatok a környező természetközeli élőhelyek védelmét szolgálják.

(1) Meghatározása: Meghatározóan nem őshonos fafajú facsoportok és cserjések.

(2) Érintettség vizsgálata

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Nem őshonos fajú ültetett facsoportok, erdősávok és fasorok (S7); Nem őshonos fajú ültetett facsoportok, erdősávok és fasorok és Üde és nedves cserjések (S7xP2a); Üde és nedves cserjések (P2a)
- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Jellegtelen üde gyepek és Lágyszárú évelő özőnfajok állományai (OBxOD)
- Natura 2000 élőhelyek: a kezelési egység területén nincsenek

(3) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

Gazdálkodáshoz nem köthető jellegű kezelési, fenntartási javaslatok a kezelési egységre vonatkozóan nem merülnek fel.

(4) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok

A területen jelenleg érdemi gazdálkodás nem folyik, és azt jelenlegi állapota nem is indokolja. Gazdálkodási jellegű javaslatként az alábbi előírások szerinti fenntartás indokolt:

- Az inváziós és termőhely idegen fajok megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni, állományuk visszaszorításáról mechanikus védekezéssel vagy speciális növényvédő szer kijuttatásával kell gondoskodni, ezen a technológián túl egyéb vegyszerhasználat tilos. (GY115)

(5) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

Javasolható a kezelési egység területén a tájidegen fafajú állomány őshonos fafajú állományra történő cseréje.

(7) Kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

A kezelési egység területén található facsoportok főként mint inváziós fajok forrásai jelentenek veszélyt a környező értékesebb élőhelyekre. A fenntartási javaslatok ennek a veszélynek a csökkentését szolgálják.

KE-12 kezelési egység

A KE-12 kezelési egységet olyan szántóterület alkotja, amely a terület peremén található, kevéssé szerves részét képezi a Natura 2000 területnek. Az itt folyó gazdálkodás potenciális veszélyforrást jelent a szomszédos, mélyebb fekvésű természetközeli élőhelyekre. A kezelési javaslatok a veszélyeztető hatás mérséklését szolgálják.

(1) Meghatározása: A terület peremi, a természetes élőhelyeknél magasabb térszínen elhelyezkedő szántó.

(2) Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák (T1)

- Natura 2000 élőhelyek: a kezelési egység területén nincsenek

(4) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

Gazdálkodáshoz nem köthető jellegű kezelési, fenntartási javaslatok a kezelési egységre vonatkozóan nem merülnek fel.

(3) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok

A kezelési egység területén a természetvédelmi célkitűzéseket leginkább a terület gyeppe, vagy erdővé alakítása (élőhelyrekonstrukció) szolgálja. Amennyiben az nem megvalósítható, a további szántóföldi gazdálkodáshoz kötődően az alábbi előírások szerinti fenntartás javasolt:

- A parcella körül természetes talajvédelmet szolgáló táblaszegély fenntartása, illetve telepítése, amelynek őshonos cserjékből vagy fákból álló sövény, illetve fasor kell legyen. A táblaszegély inváziós cserje és fafajoktól való mentességét, kizárólag mechanikai eszközökkel, biztosítani kell. (SZ68)

(5) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Javasolható a kezelési egység területén található szántók erdősítése, lehetőleg őshonos, de minimális elvárásként inváziós kockázatot nem jelentő, illetve a vizes élőhelyek fenntartását túlzott vízigényével nem veszélyeztető fafajokkal.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

A kezelési egység területén az erdőtelepítés kizárólag tájhonos fafajokkal javasolható, lehetőség szerint elegyes, többfajú célállományként. Erdőtelepítés esetén a környező lápterületek vízellátásának megőrzése érdekében kerülendő a magas vízfelhasználású fafajok nagy arányban történő alkalmazása.

(7) Kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

A kezelési egység területén található szántóföldi kultúrák vegyszeres kezelése és műtrágyázása a szomszédos gyepek élővilágát átsodródás, átmosódás révén veszélyezteti. A növényvédelmi vegyszerek hatására a szomszédos gyepek érzékeny élőlényei károsodhatnak. A műtrágya átmosódás hatására nitrogénkedvelő gyomfajok szaporodhatnak el, ami a ritka specialista fajok visszaszorulásához vezethet. A védő cserjesor vagy sövény telepítése, illetve az erdősítés a kedvezőtlen hatást csökkenti.

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Az élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatokat a dokumentáció 3.2.1. fejezetben, az egyes kezelési egységekre vonatkozó kezelési javaslatokkal egységes szerkezetben tárgyalja.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

A tervezési terület jelölő fajának a réti angyalgyökérnek (*Angelica palustris*) védelme alapvetően az élőhelyek megfelelő kezelésén keresztül biztosítható, a 3.2.1. fejezetben részletezett élőhelykezelési javaslatok alapján.

A **réti angyalgyökér** (*Angelica palustris*) állományok fenntartása az alapvető termőhelyi adottságok (kiemelten élőhelyeinek megfelelő vízellátása) esetén a becserjésedés, az inváziós és egyéb agresszív terjedésre képes fajokkal szembeni megfelelő kezelés esetén lehetséges. Kaszálással nem kezelhető lápi élőhelyein az elsődleges termőhelyi adottságok biztosításán túl az inváziós fajokkal és a becserjésedéssel szembeni védelem igényel aktív beavatkozást.

A területen a réti angyalgyökér (*Angelica palustris*) eleve meglehetősen kicsiny állománya és veszélyeztetett területi egységen összpontosul (KE-1 kezelési egység területe). Ugyanakkor több éve megfigyelhető egy minimális (1-2 tő) állományának előfordulása a terület valamivel (inváziós fajok és cserjésedés szempontjából) kevésbé veszélyeztetett részén is (KE-5 kezelési

egység). A faj védelme szempontjából indokolt lehet a KE-5 kezelési egység területén levő állomány megerősítése a KE-1 kezelési egységből származó propagulumok felhasználásával (megfelelő vegetációtípusokban történő magszórással). Amennyiben ilyen módon kialakítható a területen 2 többé-kevésbé stabil állomány, a faj megőrzésének esélyei javulnak.

3.2.4. Kutatás, monitorozás

A Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer keretében a területen monitorozás nem zajlik.

A tervezési terület egészéről, alapállapot-felmérésnek tekinthető vizsgálat 2003-ban készült. Ekkor a tervezési terület egészéről készült 1: 5000 alapfelbontású élőhelytérkép, és a jelölő réti angyalgyökér (*Angelica palustris*) populációi is felmérésre kerültek. Utóbbi fajnak 2003 óta több évből rendelkezésre állnak állományadatai. A tervezés alapját jelentő 1:10.000 léptékű élőhelytérképezés, illetve a jelölő fajra vonatkozó felmérés 2013-ban készült el. A további kutatás és monitorozás tekintetében ezek eredményeit célszerű alapállapotnak tekinteni.

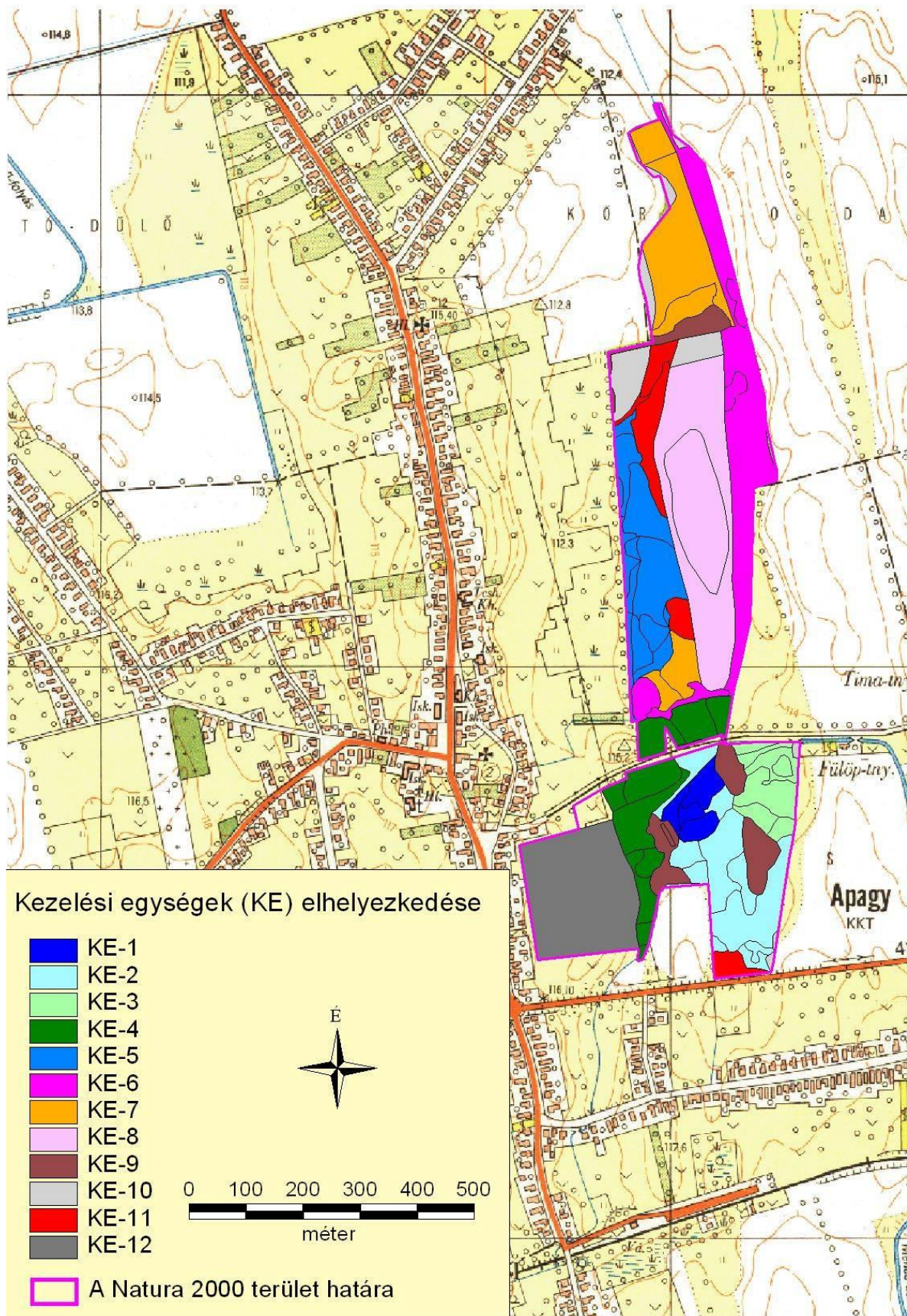
A jövőben szükséges a területen a kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű élőhelyek kiterjedésének és természetességének, valamint a jelölő faj állományának nyomon követése.

A **jelölő élőhelyek** monitorozására javasolható 5 évente az NBmR protokoll szerinti élőhelytérképezés elvégzése. Az élőhelyek ennél ritkábban végzett monitorozása vélhetőleg nem ad megfelelő lehetőséget az esetlegesen beinduló negatív folyamatok megváltoztatását célzó idejében történő beavatkozásra. Javasolt a jelölő élőhelyek (6410, 6440, 7230,) állományainak változását is egy-egy mintavételi helyen monitorozni, erre alkalmas módszer a közösségi jelentőségű gyepekre vonatkozó módszertan.

A terület jelölő növényfajának - **réti angyalgyökér** (*Angelica palustris*) - monitorozására az azonos módszertannal 3 évente végzett felmérés javasolható. Ha erre kapacitáshiány miatt nincs lehetőség, akkor minimálisan az 5 évente, az élőhelytérképezéssel azonos ciklusokban végzett monitorozás javasolható.

3.2.5. Mellékletek

A gazdálkodáshoz és egyéb területhasználathoz köthető kezelési egységek megjelenítése.



3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

A tervezési terület egésze az Apagyi Falu-rét (HUHN20041) különleges természetmegőrzési területbe tartozik, tehát a tervezési területre alapvetően a 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet az irányadó.

A fent hivatkozott Natura 2000 területen belül országos jelentőségű védett természeti terület a lápként oltalmat élvező „ex lege” védett terület (23,08 ha), melyekre a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény vonatkozik.

A tervezési terület nem érint madárvédelmi területet.

Ezen túl a terület egésze átfed a Nemzeti Ökológiai Hálózattal (NÖH), magterület övezetének részei is egyben (ld. 1.6. fejezet).

A tervezési terület 26 db helyrajzi számot érint. A tervezési területen 2003-2007 között LIFE projekt keretében természetvédelmi célú földvásárlásra került sor, aminek eredményeként 11,76 ha osztatlan 1/1 tulajdonú földterület került a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság vagyongazdálkodásába, és további földrészletekben (aranykorona-aránnyal számítva 5,76 hektárnak megfelelő kiterjedésben) osztatlan közös tulajdonú földterületeken is vagyongazdálkodóvá vált az Igazgatóság. Emellett 4,37 hektár földterületen természetvédelmi céllal a Liget Természetvédelmi Közalapítvány tulajdonába került. Állami tulajdonban (de nem nemzeti parki vagyongazdálkodásban) van ezen kívül 0,84 ha földterület. 1,81 ha terület vízgazdálkodási terület. A Natura 2000 terület fennmaradó része magántulajdon.

A kezelési javaslatok megvalósítása esetén a fentebb összefoglalt körülményeket kell figyelembe venni.

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenlegi működő agrártámogatási rendszer

A jelenleg hatályos Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszer alapján az Apagyi Falu-rét kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület négy fizikai blokkban helyezkedik el (T0CW5-C-11, T1WH5-J-11, T44P5-2-11, T43H5-T-11). A fizikai blokkok területnagyságának megközelítőleg 60 %-a mezőgazdaságilag támogatható területre esik, melyre agrártámogatás igényelhető.

A fizikai blokkban gazdálkodó mezőgazdasági termelők számára az alábbi agrártámogatási források érhetőek el:

Égységes területalapú támogatás (SAPS):

Mértékéről évente a Vidékfejlesztési Miniszter dönt miniszteri rendeletben. Jelenleg a 23/2013. (IV.9.) VM rendelet hatályos. A támogatási összeg megközelítőleg 65.000 Ft/ha/gazdálkodási év. A támogatás igénybevételének feltétele, hogy a gazdálkodó maradéktalanul tartsa be az 50/2008.(IV.24.) FVM rendeletben foglaltakat, amely a Helyes Mezőgazdasági és Környezeti állapot feltételrendszerét tartalmazza.

Agrár-környezetgazdálkodási támogatás (AKG):

Az agrár-környezetgazdálkodási támogatás egy középhosszú távú (5 gazdálkodási év) támogatási rendszer, melynek feltételeit a Vidékfejlesztési Miniszter által kiadott miniszteri rendelet szabályoz. Jelenlegi, 2009. és 2014. közötti időszakban a 61/2009. (V.14.) FVM rendelet hatályos. Jelen Natura2000 területen a támogatási rendelet gyeperhasznosítási irányú horizontális célprogramjai vehetőek igénybe, ugyanis az Apagyi Falu-rét különleges természetmegőrzési terület nem esik bele Magas Természeti Értékű Területek

zónalehatárolásaiba. Szakembereink álláspontja szerint a terület hosszú távú fenntartásához elegendők a horizontális célprogramokban elérhető kiegészítő támogatások. Az elérhető támogatás mértéke az extenzív gyepgazdálkodás célprogramban legeltetéses hasznosítás esetén 77 Eurónak megfelelő forintösszeg, kaszálásos hasznosítás esetén 40 Eurónak megfelelő forintösszeg. Ökológiai gyepgazdálkodás célprogramban legeltetéses hasznosítás esetén 85 Eurónak megfelelő forintösszeg, kaszálásos hasznosítás esetén 48 Eurónak megfelelő forintösszeg érhető el.

Kötelező földhasználati előírások ellenértékéért igényelhető kompenzációs jellegű kifizetések:

Tekintettel arra, hogy a 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet alapján földhasználati előírások vannak hatályban a gyepterületekre vonatkozóan, a 128/2007. (X.31.) FVM rendelet alapján a Natura 2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz területalapú, kompenzációs támogatás vehető igénybe, melynek értéke 38 EUR/ha évente.

Ehhez hasonlóan, a Natura 2000 irányelveket érvényre juttató jogszabályok végrehajtásával érintett, az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrészlet területén felmerülő költségek és jövedelem kiesés ellentételezése céljából a 41/2012 (IV. 27.) VM rendelet alapján a magánkézben lévő, Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető, mely az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően évente 40-230 EUR/ha lehet.

Önkéntesen vállalt előírások nyomán igényelhető mező- és erdőgazdálkodási támogatások:

Az agrár-környezetgazdálkodási célprogramok közül az ország egész területén (a támogatható területeken) igénybe vehető *horizontális* szántóföldi, gyepgazdálkodási és ültetvény célprogramok érhetők el a 61/2009. (V.14.) FVM rendelet jelenleg hatályos rendelkezései alapján.

Az erdőterületekre vonatkozóan az erdő-környezetvédelmi célprogramok kifizetései vehetők igénybe a 124/2009. (IX.24.) FVM rendelet alapján.

Kedvezőtlen Adottságú Területek támogatása (25/2007. (IV.17.) FVM rendelet):

Ez az intézkedés támogatási lehetőséget biztosít a kedvezőtlen természeti adottságokkal rendelkező területeken gazdálkodók részére az 1257/1999/EK tanácsi rendeletének 19-20. cikkelyei alapján.

A kedvezőtlen adottságú területek (KAT) támogatásának célja a fenti rendelet 19. cikkében, valamint 20. cikkében meghatározott, a gazdálkodás eredményességét kedvezőtlenül befolyásoló gazdasági, társadalmi és természeti tényezők hatásainak részbeni kompenzációja. A KAT támogatás a Natura 2000 támogatással együtt igényelhető.

Nem termelő mezőgazdasági beruházások:

A 33/2008. (III.27.) FVM rendelet alapján támogatás vehető igénybe olyan földhasználati intézkedésekre, amelyek gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vidéki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, ez által növelik a Natura 2000 területek közjóléti értékét, illetve hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez.

Rendelkezésre álló információink alapján a területen az agrártámogatások igénybevétele a magántulajdonosok részéről csak korlátozottan jellemző, különösen igaz ez a Natura 2000 kompenzációs támogatásokra. Ennek részben oka, hogy a természetvédelmi célú földvásárlásoknak köszönhetően a terület jelentős része a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság vagyongazdálkodásába, illetve a Liget Természetvédelmi Közalapítvány tulajdonába került; a magángazdálkodók által birtokolt és használt, mezőgazdasági támogatásra igénybe vehető terület kiterjedése csekély és széttagolt. Ilyen kicsiny és széttagolt területek esetében a gazdálkodók számára a támogatások igénybevétele olyan adminisztrációs többletterheléssel jár,

amit nem szívesen vállalnak. A természetvédelmi vagyonkezelésű (NPI, közalapítvány) területeken ezzel szemben a támogatások igénybevétele tudatos.

3.3.1.3. Javasolt agrártámogatási rendszer

Kifejezetten Natura 2000 területekre jelenleg a Natura 2000 gyepterületekre vonatkozóan létezik kompenzációs kifizetés. Látható azonban, hogy jelenleg nincsen hatályban szántó és halastó művelési ágú, valamint egyéb természetvédelmi szempontból fontos élőhelyre (láprét, vizes élőhelyek stb.) kidolgozott földhasználati előírás, illetve ez alapján kompenzációs kifizetés. Ebből adódóan ezekre a területekre csupán az egyéb földhasználati korlátozások (nitrát területekre, védett területekre vonatkozó) vannak érvényben, speciális faj és élőhelyvédelmi intézkedések nincsenek.

A Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó jelenlegi földhasználati előírások általános értelemben olyan gyephasználatot támogatnak, amely országos léptéket tekintve általában szükségesek a gyep természetességének megőrzéséhez. Ugyanakkor általánosságukból következően nem képesek kezelni olyan helyi és speciális problémákat, amelyek éppen a jelölő értékek miatt fontosak (egyes kivételes esetekben akár ellent is mondhatnak a Natura 2000 célkitűzéseknek). A fenntartási terv egyik szerepe éppen azoknak a lokális kezelési feladatoknak a meghatározása, amelyek támogatási rendszerbe való beépítése a Natura 2000 célkitűzések szempontjából szükséges.

A jelenlegi agrártámogatási rendszer további jelentős korrekcióra szoruló hiányossága, hogy nem ösztönzi a természetvédelmi szempontból fontos gazdálkodói beavatkozásokat a nem hasznosított mezőgazdasági területeken. Egyúttal nem is teszi érdekeltté a gazdálkodót abban, hogy azok a nem hasznosított mezőgazdasági területek, amelyek éppen a hasznosítás hiánya miatt őriznek értékes közösségi jelentőségű élőhelytípusokat, fajokat - megfelelő (vagy jobb illetve nagyobb) állapotban és kiterjedésben fennmaradjanak.

Az Apagyai Falu-rét fenntartási tervének tanulságai alapján az agrártámogatási rendszer módosításával, bővítésével, kiegészítésével kapcsolatban a javaslatok két szintre bontva képzelhetők el:

Kötelező szint: A terület jelenlegi állapotának megőrzése érdekében szükséges tevékenységek, amelyeket minden Natura 2000 földhasználatra kötelező érvényűen szükséges érvénybe léptetni. Ez a kötelező földhasználati szabályok kibővítésével, illetve a meglévő szabályok módosításával/összehangolásával, és a hozzájuk kapcsolódó kompenzációs kifizetések megváltoztatásával léptethető életbe. Az Apagyai Falu-rét Natura 2000 terület vonatkozásában ebbe a körbe illeszthető eszközök a következők:

- A gyepeként nem hasznosítható vizes élőhelyek (mocsarak, lápok) területén a vízelvezetés, a feltörés, trágyakiszórás, szalmaszalmakészítés tárolásának tilalma, és az inváziós fajoktól való mentesítési kötelezettséget szolgáló eszközök.
- Az erdőterületeken a vizes élőhelyek (mocsarak, lápok) fásításának tilalmát szolgáló eszközök.
- A Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó egyes jelenlegi szabályok felülvizsgálatával a kaszátlanul hagyott terület nagyságának tágabb határok közötti meghatározását szolgáló eszközök.

Önkéntes szint: A terület természeti állapotának javítását szolgáló eszközök, amelyek az egyes területek, kezelési egységek sajátosságainak megfelelően önkéntes vállalat alapján ösztönzik a területhasználatot az élőhelyek állapotának javítására, a közösségi jelentőségű fajok populációinak erősítésére. Ezek az eszközök ilyen értelemben átmenetet mutatnak az élőhelyfejlesztési- élőhelyrekonstrukciós támogatások irányába, de nem jelentenek olyan mértékű beavatkozást, ami kifejezetten nagy beruházási igényűek. Az Apagyai Falu-rét Natura

2000 terület vonatkozásában ebbe a körbe illeszthető eszközök a következők:

- A gyepként nem hasznosítható vizes élőhelyek (mocsarak, lápok) területén a cserjésedés, fásodás meghatározott (de az egyes területekre differenciált mértékű) visszaszorítását szolgáló eszközök.
- Az elnádásodott, elgyomosodott lápi-lápréti területek kíméletes gyepgazdálkodásra alkalmas állapotba („lápkaszálló”) való alakítását szolgáló eszközök.

3.3.2. Pályázatok

A tervezési területre a természetvédelmi célkitűzések megvalósításával kapcsolatos pályázat nincs folyamatban, sem tervezési fázisban.

3.3.3. Egyéb

A tervezési területnek a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság vagyonkezelésébe tartozó, gazdálkodási tevékenységre nem alkalmas részein, kiemelten a KE-1; KE-2; KE-3 kezelési egységek területén a természetvédelmi célú élőhelyrekonstrukciós beavatkozások (cserjeirtás, inváziós fajok visszaszorítása) végrehajtása közmunkaprogram keretében végezhető.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

Ld. a 3.4.2. pont alatti táblázatban.

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

<i>Felhasznált kommunikációs eszközök:</i>	<i>A kommunikáció címzettjei:</i>	<i>Időpont, helyszín</i>	<i>Egyéb információ</i>
a) terepbejárás	a) gazdálkodók b) a Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyonkezelői e) a Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatok o) egyéb indokolt célcsoport: helyi lakosság	2013.12.13. Apagy	Résztevők száma: 7
b) falufórum	a) gazdálkodók b) a Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyonkezelői e) a Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatok o) egyéb indokolt célcsoport: helyi lakosság	2013.12.13. Apagy	Résztevők száma: 9
d) önkormányzati közzététel	a) gazdálkodók b) a Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyonkezelői e) a Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatok o) egyéb indokolt célcsoport: helyi lakosság	2013.12.16. - 2014.01.02. Apagy	Kifüggesztés darabszáma: 1
e) honlap	a) gazdálkodók b) a Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyonkezelői e) a Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatok o) egyéb indokolt célcsoport: helyi lakosság	2013.11.14-től folyamatosan	http://www.emisszio.hu/n2 + facebookon megosztva

f) érintettek levélben vagy e-mailben történő megkeresése és tájékoztatása	e) a Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatok	2013.12.06.	Kiküldött levelek darabszáma: 22
h) sajtóesemény (sajtótájékoztató, sajtókonferencia)	a) gazdálkodók b) a Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyongazdálkodói e) a Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatok o) egyéb indokolt célcsoport: helyi lakosság	2013.12.11.	http://www.nyirseghir.hu/vadon/e_misszio/mar_vele_menyezhetőek_a_natura_2000_terulet_fenntartasi_terveit/23359 + 15 facebook ajánlás

A társadalmi egyeztetés szervezése, lebonyolítása, tartalma és eredménye:

1. Falufórum időpont és helyszín egyeztetés történt Apagy Község Önkormányzatával.
2. A fenntartási tervet letölthetővé tettük és a véleményezhetőségről cikk jelent meg a kommunikációt végző szervezet honlapján.
3. A fenntartási tervek véleményezhetőségéről cikk jelent meg a Nyírség hír (www.nyirseghir.hu) térségi hírportálon.
4. A fórumot és terepbejárást megelőzően frekventált pontokon (polgármesteri hivatalok hirdető táblái, művelődési házak, boltok stb.) 3 plakát lett kihelyezve Apagyon. A plakát a fenntartási tervek véleményezhetőségére hívta fel a figyelmet, tartalmazta a letöltési lehetőséget, a fórum és terepbejárás időpontját és helyszínét, a véleményezés határidejét, az érintett célcsoportok felsorolását, az érintett helyrajzi számokat, az érintett Natura 2000 terület térképi megjelenítését, valamint az elérhető információkat és a kötelező arculati elemeket.
5. Az érintettek jelentős köre a fenntartási terv társadalmi egyeztetésének folyamatáról postai levélben (és/vagy kisebb részben e-mailben) is értesítésre került. A levél a plakáthoz hasonló tartalommal, szükség szerint a célcsoportok szerinti egyedi összeállítással került kiküldésre. A címzettek köre (amennyiben egy sor alatt több címzett van, akkor zárójelben a kiküldött levelek darabszáma) a következő volt:
 - Érintett önkormányzat
 - Az érintett földrészletek elérhető tulajdonosainak szakmailag szelektált köre (jelölő élőhelyeket és fajokat, valamint kiemelt természeti értéket és/vagy konfliktus forrást hordozó területrészek: az összes terület 79%-a) (10 levél)
 - Érintett falugazdász
 - APAGY-NAPKOR Községi Vadásztársaság (Napkor)
 - Nyírségi Vízgazdálkodási Társulat
 - Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal
 - Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal, Törvényességi Felügyeleti Főosztály
 - Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal, Földművelésügyi Igazgatóság
 - Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal, Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság
 - Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal, Közlekedési Felügyelőség
 - Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal, Földhivatal
 - Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal, Építésügyi Hivatal
 - Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal, Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatal, Örökségvédelmi Osztály

- Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal, Erdészeti Igazgatóság, Erdőfelügyeleti és Hatósági Osztály, Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területi Iroda
- Felső-Tisza-vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség
- Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság
- Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság
- Nemzeti Földalapkezelő Szervezet
- Nemzeti Földalapkezelő Szervezet Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területi Iroda
- Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal
- Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei kirendeltség
- Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Igazgatóság
- Vadásztársaságok Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Szövetsége

6. A plakátokon és a levelekben jelzett időpontban és helyszínen megtartásra került a falufórum, melyről emlékeztető és fotódokumentáció készült. A fórumon 9 fő vett részt.
7. A plakátokon és a levelekben jelzett időpontban és helyszínen megtartásra került a terepbejárás, melyről jegyzőkönyv és fotódokumentáció készült. A terepbejáráson 7 fő vett részt.
8. Az érintett önkormányzat (Apagy) 15 napra kifüggesztették a fenntartási tervet.
9. A beérkezett véleményeket és észrevételeket egy táblázatban összefoglaltuk, és megküldtük a tervekészítőnek, a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóságnak, valamint a területileg illetékes természetvédelmi őrnök.

A legfontosabb észrevételek, amelyek alapján a terv módosításra került:

Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság levélben érkezett vízvisszatartásra vonatkozó észrevételeik fenntartási tervbe illeszkedő részét a megfelelő fejezetekbe a tervező beépítette. Az érintett csatornák fenntartási munkálataival kapcsolatos javaslatukat a Natura 2000 célokkal összeegyeztethető formában építette be.

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

Kommunikáció címzettje	Alkalmazott eszköz	Visszajelzett? (tartalom)	Hogyan?	Beépült a tervbe?	Hogyan?
Apagy Község Önkormányzata	<ul style="list-style-type: none"> ▪ plakát ▪ levél értesítés ▪ sajtómegjelenés ▪ önkormányzati kifüggesztés 	nem	-	-	-
Tulajdonosok, vagyongazdálkodók	<ul style="list-style-type: none"> ▪ plakát ▪ levél értesítés ▪ sajtómegjelenés ▪ önkormányzati kifüggesztés 	igen (részletek mellékletben)	fórumon megjelentek	igen (részlet mellékletben)	részletek mellékletben
APAGY-NAPKOR Községi Vadásztársaság	<ul style="list-style-type: none"> ▪ plakát ▪ levél értesítés ▪ sajtómegjelenés ▪ önkormányzati kifüggesztés 	nem	-	-	-
Érintett falugazdász	<ul style="list-style-type: none"> ▪ plakát ▪ levél értesítés ▪ sajtómegjelenés ▪ önkormányzati kifüggesztés 	nem	-	-	-

Nyírségi Vízgazdálkodási Társulat	<ul style="list-style-type: none"> ▪ levél értesítés ▪ sajtómegjelenés ▪ önkormányzati kifüggesztés 	nem	-	-	-
Szabolcs-Szatmár- Bereg Megyei Kormányhivatal	<ul style="list-style-type: none"> ▪ levél értesítés ▪ önkormányzati kifüggesztés 	igen (nem jogosult eljárni)	levélben	-	-
Szabolcs-Szatmár- Bereg Megyei Kormányhivatal, Törvényességi Felügyeleti Főosztály	<ul style="list-style-type: none"> ▪ levél értesítés ▪ önkormányzati kifüggesztés 	nem	-	-	-
Szabolcs-Szatmár- Bereg Megyei Kormányhivatal, Földművelésügyi Igazgatóság	<ul style="list-style-type: none"> ▪ levél értesítés ▪ önkormányzati kifüggesztés 	igen (észrevétellel nem él)	e-mailben	-	-
Szabolcs-Szatmár- Bereg Megyei Kormányhivatal, Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság	<ul style="list-style-type: none"> ▪ levél értesítés ▪ önkormányzati kifüggesztés 	nem	-	-	-
Szabolcs-Szatmár- Bereg Megyei Kormányhivatal, Közlekedési Felügyelőség	<ul style="list-style-type: none"> ▪ levél értesítés ▪ önkormányzati kifüggesztés 	nem	-	-	-
Szabolcs-Szatmár- Bereg Megyei Kormányhivatal, Földhivatal	<ul style="list-style-type: none"> ▪ levél értesítés ▪ önkormányzati kifüggesztés 	nem	-	-	-
Szabolcs-Szatmár- Bereg Megyei Kormányhivatal, Építésügyi Hivatal	<ul style="list-style-type: none"> ▪ levél értesítés ▪ önkormányzati kifüggesztés 	nem	-	-	-
Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal, Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatal, Örökségvédelmi Osztály	<ul style="list-style-type: none"> ▪ levél értesítés ▪ önkormányzati kifüggesztés 	igen (nem illetékes eljárni)	levélben	-	-
Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal, Erdészeti Igazgatóság, Erdőfelügyeleti és Hatósági Osztály, Szabolcs-Szatmár- Bereg Megyei Területi Iroda	<ul style="list-style-type: none"> ▪ levél értesítés ▪ önkormányzati kifüggesztés 	nem	-	-	-
Felső-Tisza-vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség	<ul style="list-style-type: none"> ▪ levél értesítés ▪ önkormányzati kifüggesztés 	igen (a tervet elfogadásra javasolják)	igen	-	-

Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság	<ul style="list-style-type: none"> ▪ levél értesítés ▪ önkormányzati kifüggesztés 	igen	levélben, e-mailben	igen	A vízvi sszatartásra vonatkozó észrevételeik fenntartási tervbe illeszkedő részét a megfelelő fejezetekbe beépítette. Az érintett csatornák fenntartási munkálataival kapcsolatos javaslatukat a Natura 2000 célokkal összeegyeztethető formában építette be.
Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság	<ul style="list-style-type: none"> ▪ levél értesítés ▪ önkormányzati kifüggesztés 	igen	fórumon és terepbejáráson megjelentek, írásban javasoltak	igen	Véleményüket a szakmai tervező figyelembe vette
Nemzeti Földalapkezelő Szervezet	<ul style="list-style-type: none"> ▪ levél értesítés ▪ önkormányzati kifüggesztés 	nem	-	-	-
Nemzeti Földalapkezelő Szervezet Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területi Iroda	<ul style="list-style-type: none"> ▪ levél értesítés ▪ önkormányzati kifüggesztés 	nem	-	-	-
Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal	<ul style="list-style-type: none"> ▪ levél értesítés ▪ önkormányzati kifüggesztés 	nem	-	-	-
Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei kirendeltség	<ul style="list-style-type: none"> ▪ levél értesítés ▪ önkormányzati kifüggesztés 	nem	-	-	-
Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Igazgatóság	<ul style="list-style-type: none"> ▪ levél értesítés ▪ önkormányzati kifüggesztés 	nem	-	-	-
Vadásztársaságok Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Szövetsége	<ul style="list-style-type: none"> ▪ levél értesítés ▪ sajtómegjelenés ▪ önkormányzati kifüggesztés 	nem	-	-	-